

Direktionens berättelse till bankfullmäktige om Finansinspektionens verksamhet 2023

Innehåll

Direktionen	3
Läget på finansmarknaden	4
Finansinspektionens strategi 2023–2025	9
Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2023	10
Finansinspektionens tillsynsåtgärder 2023	16
Riskhantering	28
Årligt hörande av finansiella aktörer	30
Bankfullmäktiges berättelse 2022	32
Bedömning av förändringar i tillsynen samt tillsynsavgifter 2024	36

När året inte explicit nämns i texten avses 2023.

Bankfullmäktiges roll i tillsynen av Finansinspektionen

Bankfullmäktige övervakar den allmänna ändamålsenligheten och effektiviteten i Finansinspektionens verksamhet. I övervakningen av ändamålsenligheten bedömer bankfullmäktige hur det i lagen föreskrivna målet för verksamheten har förverkligats. Vid övervakningen av den allmänna effektiviteten i verksamheten följer bankfullmäktige framför allt med personalutvecklingen och den allmänna budgetutvecklingen i förhållande till Finansinspektionens uppgifter samt ändringar som föranleds av lagstiftningens eller marknadens utveckling.

Direktionen

Direktionens sammansättning 2023

ordförande

Marja Nykänen, vice direktionsordförande, Finlands Bank

vice ordförande

Pauli Kariniemi, avdelningschef, överdirektör, finansministeriet

Liisa Siika-aho (från 17.2.2023), avdelningschef, överdirektör, social och hälsovårdsministeriet

Lasse Heiniö, filosofie kandidat (nu FM), försäkringsmatematiker (SGF)

Leena Kallasvuo, ekonomie magister

Martti Hetemäki, politics doktor, arbetslivsprofessor, Aalto-universitetet, Helsingfors universitet

Suppleant till Marja Nykänen var avdelningschef **Katja Taipalus**. Suppleant till Pauli Kariniemi var lagstiftningsrådet **Paula Kirppu**. Suppleant till Liisa Siika-aho var direktör **Jaana Rissanen**.

Direktionens sekreterare var vicehäradshövding, ledande jurist **Pirjo Kyyrönen**. Direktionen sammanträdde 39 gånger. Totalt utbetalades 84 426 euro i arvode till medlemmarna och suppleanterna under året.

Direktionens roll

Direktionens viktigaste uppgift i tillsynen av finansmarknaden är att ställa upp särskilda mål för skötseln av Finansinspektionens uppgifter enligt 3 och 3a § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) och för Finansinspektionens verksamhet, besluta om riktlinjerna för verksamheten samt styra och övervaka måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna. Därtill ingår i direktionens uppgifter som gäller tillsyn av finansmarknaden bland annat att godkänna de föreskrifter som ska utfärdas med stöd av lagen och de anvisningar som den inte har delegerat till Finansinspektionens direktör för godkännande samt att besluta om administrativa påföljder och användningen av makrotillsynsverktyg. I direktionens viktiga uppgifter som gäller Finansinspektionens förvaltning ingår att behandla Finansinspektionens årliga budget och underställa den Finlands Banks direktion för fastställelse samt att minst en gång per år lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen. Berättelsen ska innehålla en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de förväntade förändringarna kräver. Utöver detta ska direktionen årligen höra företrädare för finansiella aktörer, konsumenterna och andra användare av finansiella tjänster om målen för tillsynen och måluppfyllelsen, budgeten och den ovan nämnda bedömningen av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de förväntade förändringarna kräver.

Läget på finansmarknaden

Aven om den finländska ekonomin i början av 2023 undvek den tidigare förutspådda recessionen var den ekonomiska utvecklingen övergripande svag mot slutet av 2023.¹ Den dämpade konjunkturutvecklingen försämrade den finansiella sektorns omvärld i Finland och upprätthöll de höga riskerna. Särskilt riskerna på fastighetsmarknaden ökade. Den finansiella sektorns starka kapitaltäckning och solvens gav emellertid skydd mot de risker som omvärldsförsämringen medförde.

I bakgrunden till den svaga ekonomiska utvecklingen 2023 låg den fortsatt höga räntenivån, konsumenternas och företagens svaga förtroende och den krympande exporten. Den svaga konjunkturutvecklingen och den dämpade efterfrågan tillsammans med stigande underhålls-, reparations-, byggnads- och finansieringskostnader belastar speciellt fastighets- och byggbranschen i hög grad. Sjunkande fastighetspriser, avmattningen i handeln och osäkerheten på marknaden höjer också den finansiella sektorns kredit-, investerings- och likviditetsrisker samt innebär utmaningar för värderingen av investeringsobjekten.

Finlands Bank förutspår att den ekonomiska utvecklingen i Finland fortsatt kommer att vara svag ännu 2024, men den privata konsumtionen understöds av den sjunkande inflationen och den stigande lönenivån.² Förväntningarna om en sänkning i räntenivån och uppgifter om en stark ekonomisk utveckling i USA har från början av 2024 stött marknadssentimentet, men sentimentet på finansmarknaden är mottaglig för snabba förändringar till följd av negativa nyheter eller chocker. Till riskerna för de ekonomiska prognosernas risker hör till exempel geopolitiska risker, risken för att inflationen ligger kvar på en högre nivå längre än väntat och försämring av sysselsättningsläget.

Osäkerheten upprätthåller de höga riskerna i den finländska finansiella sektorn på kort sikt. På lång sikt utmanas finansiella aktörer också av långvariga förändringstrender, till exempel klimatförändringarnas konsekvenser (ESG-risker), demografiska förändringar, digitaliseringen, ny teknik, utvecklingen av nya typer av produkter, verksamhetssätt (t.ex. molntjänster och artificiell intelligens) samt ICT- och cyberrisker.

Den finländska finansiella sektorn har varit fortsatt kapitalstark trots en svagare omvärld. Den starka kapitaltäckningen och solvensen skyddar mot de risker som omvärldsförsämringen medför. Banksektorns nödlidande fordringar i förhållande till kreditstocken är alltjämt på en låg nivå, även om det finns tidiga tecken på en ökning av kreditriskerna. De finländska bankernas likviditet är alltjämt stabil. Också i försäkringssektorn är läget fortsatt stabilt trots utvecklingen på investeringsmarknaden.

¹ Mer information om den finländska ekonomins läge 2023 finns i Finlands Banks ekonomiska översikt och prognos. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2024/artikkelit/suomen-talous-pakkasella/>.

² Se <https://www.suomenpankki.fi/sv/medier-och-publikationer/pressmeddelanden/2023/den-finlandsk-ekonomin-befinner-sig-i-recession-och-aterhamtningen-gar-trogt/>.

Banksektorns kapitaltäckning och lönsamhet förbättrades till följd av den goda resultatutvecklingen

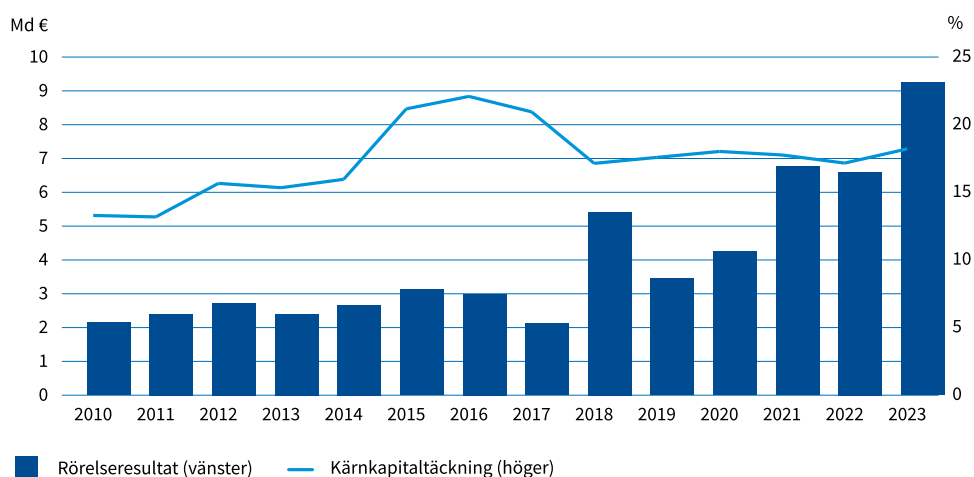
Kapitaltäckningsgraderna i banksektorn steg under berättelseåret. Detta berodde främst på ökningen i kärnprimärkapitalet tack vare en god resultatutveckling. Banksektorns kapitalbasöverskott i förhållande till det totala kapitalkravet förbättrades trots åtstramningen av makrotillsynskraven och bankerna hade alltjämt gott om kapital i förhållande till kraven. Kapitaltäckningsgraderna var fortsatt högre än det europeiska genomsnittet under berättelseåret.

Banksektorns rörelseresultat ökade betydligt under berättelseåret till följd av den kraftiga ökningen i räntenettot. Räntenettot var också den mest betydande inkomstposten för finländska banker.

Banksektorns oreglerade krediter var alltjämt på en låg nivå och bland de lägsta i Europa, även om de ökade en aning både i fråga om företags- och hushållskrediter. Krediter överfördes under berättelseåret till nedskrivningsklasser med högre kreditrisk, vilket vittnar om en ökning av kreditriskerna. Krediter som klassats som högriskkrediter ökade särskilt i fråga om företagskrediter som beviljats fastighets- och byggsektorn.

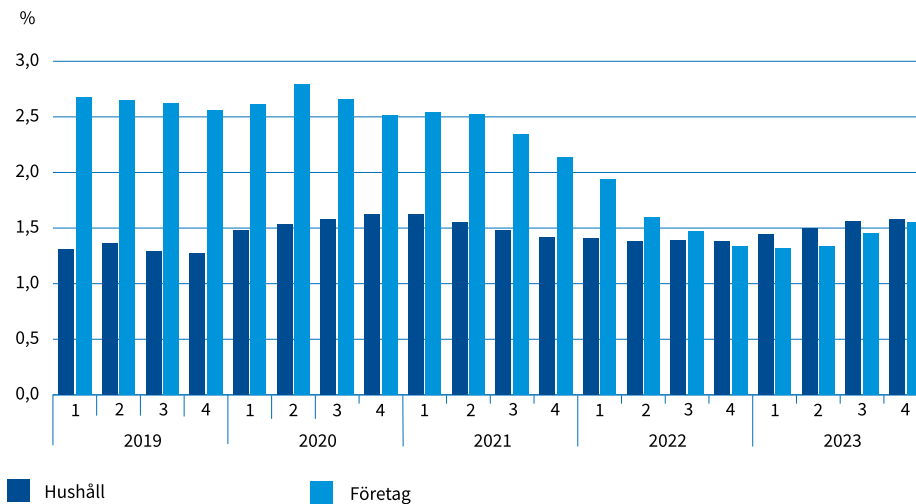
Banksektorns likviditetssituation var fortfarande stark och likviditeten förbättrades under berättelseåret. Den finländska banksektorns beroende av marknadsfinansiering, som är större än i genomsnitt, utsätter emellertid bankerna för eventuella marknadsstörningar och den allmänna ökningen av räntenivån har också lett till större kostnader för de inhemska bankernas upplåning på marknaden.

Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkapitaltäckning

Källa: Finansinspektionen

Den inhemska banksektorns oreglerade fordringar i förhållande till kreditstocken

Källa: Finansinspektionen

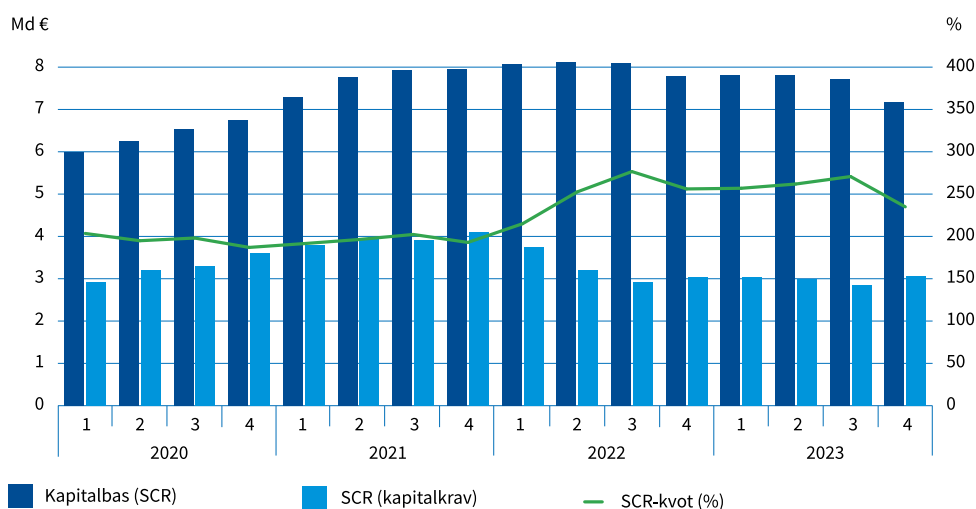
Livförsäkringsbolagens solvens försämrades i slutet av året

Livförsäkringssektorns solvensgrad sjönk från året innan. Kapitalbasen sjönk betydligt under årets sista kvartal, eftersom ansvarsskulden ökade på grund av den snabba nedgången i räntenivån. Samtidigt ökade solvenskapitalkravet (Solvency Capital Requirement SCR) endast något från året innan.

Avkastningen på livförsäkringsbolagens investeringar var 6,2 % under 2023 och låg därmed på en god nivå. Största delen av avkastningen hänförs till årets sista kvartal. Avkastningen på både ränte- och aktieinvesteringar var tydligt positiv, medan avkastningen på fastighetsinvesteringar var negativ och uppgick till -4,9 %.

Premieinkomsten ökade något från året innan. Ökningen av premieinkomsten härrörde sig från företagskunders kapitaliseringsavtal. Utbetalda ersättningar minskade något jämfört med året innan.

Solvensställning i livförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

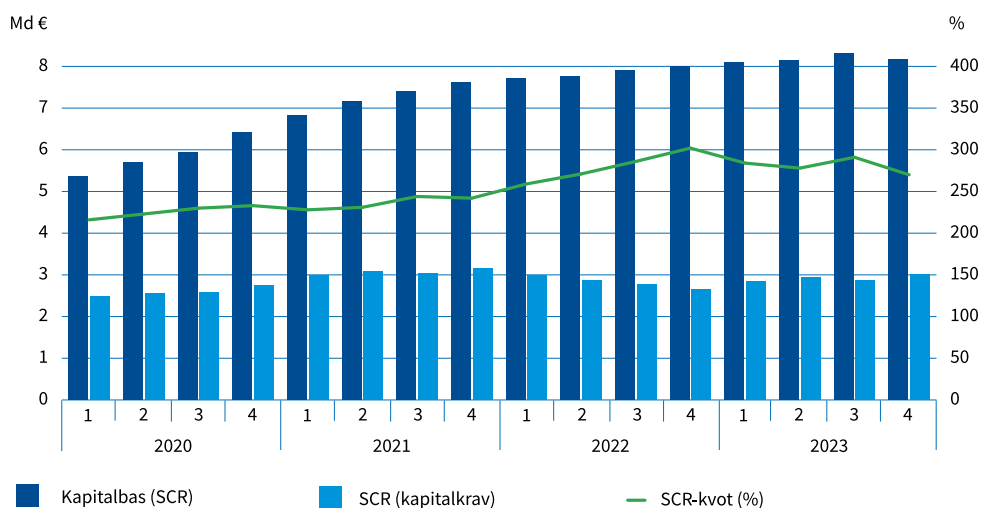
Skadeförsäkringsbolagens solvens var alltjämt bra, även om den försämrades av den ökade marknadsrisken

Solvensgraden för skadeförsäkringssektorn för berättelseåret försämrades vid utgången av året jämfört med nivån 2022, då solvensgraden var den bästa sedan införandet av Solvens II-regelverket (sedan 1.1.2016). Solvensen försämrades av uppgången i marknadsvärdet på de försäkringstekniska avsättningarna med anledning av sänkningen av räntenivån och också av ökningen av kapitalkravet till följd av ökningen i aktiepriser jämfört med utgången av 2022. Solvensen var emellertid fortsatt god, eftersom avkastningen från investeringarna ökade kapitalbasen och värdet på de försäkringstekniska avsättningarna var alltjämt lägre än genomsnittet trots nedgången i räntenivån.

Avkastningen på ränte- och aktieinvesteringar var positiv men på grund av det svaga marknadsläget i fastighetssektorn var avkastningen på fastighetsinvesteringar negativt. Aktieinvesteringarna gav den bästa avkastningen.

Försäkringsrörelsens lönsamhet exklusive inverkan av förändringarna i beräkningsgrunderna försämrades jämfört med 2022, men försäkringsrörelsens resultat var fortsatt positivt. Lönsamheten försämrades av de ökade ersättnings- och affärskostnaderna. Kostnaderna växte bland annat på grund av ökningen i sjukförsäkringens ersättningskostnader, uppgången i återförsäkringspriser, inflationen och de högre ICT-kostnaderna.

Solvensställning i skadeförsäkringsbolag

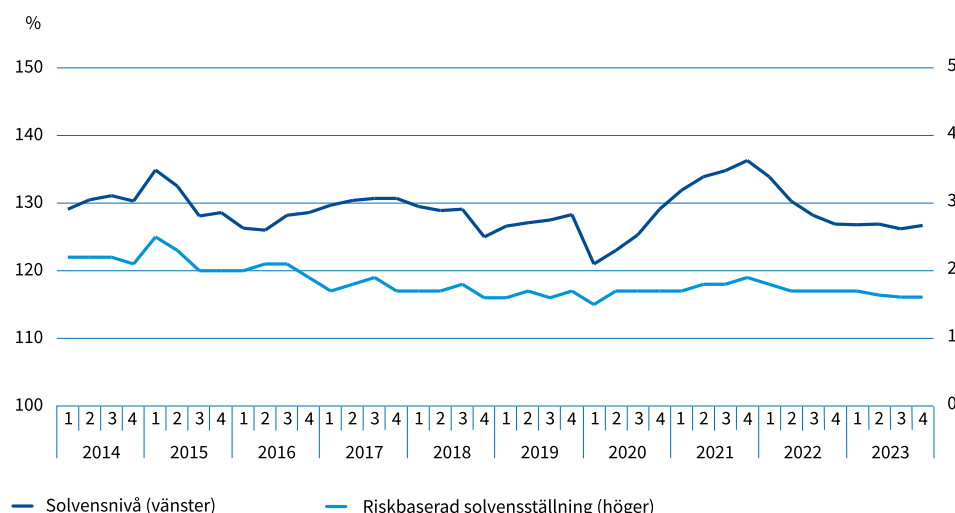
Källa: Finansinspektionen

Arbetspensionssektorns solvens var närmast oförändrad och låg alltså på en stark nivå

Arbetspensionssektorns solvenskapital ökade under berättelseåret tack vare den starka avkastningen på investeringar. Solvensgraden som beskriver förhållandet mellan solvenskapitalet och ansvarsskulden var praktiskt taget oförändrad. Solvensställningen som beskriver förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen försämrades något då solvensgränsen ökade snabbare än solvenskapitalet till följd av den ökade risktagningen. Ökningen av solvensgränsen förklaras huvudsakligen av ökade investeringstillgångar samt på ökningen av den relativa mängden aktieinvesteringar.

Den positiva värdeförändringen i investeringstillgångarna berodde i huvudsak på den starka avkastningen på aktier och ränteinvesteringar. Avkastningen på fastighetsinvesteringar sjönk under noll på grund av negativa värdeförändringar på fastigheterna. Arbetspensionsanstaltarnas stresstålighet mot aktiechocker var alltså måttligt god. Arbetspensionsanstaltarna har fortfarande en god motståndskraft mot betydande negativa värdeförändringar i illikvida fastighets- och kapitalfondsinvesteringar.

Utveckling av arbetspensionssektorns solvens 2014–2023

— Solvensnivå (vänster)

— Riskbaserad solvensställning (höger)

Källa: Finansinspektionen

I och med den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 är solvensställningen för åren 2017–2023 inte jämförbar med de föregående åren.

Solvensgraden beräknas genom att dividera pensionsmedlen med ansvarsskulden.

Solvensställningen är förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen.

Finansinspektionens strategi 2023–2025

- Vår tillsyn är förutsägbar och konsekvent.
- Vårt inflytande och förtroendet för oss har ökat och det stöds av kommunikationen.
- Vi utnyttjar data effektivt i tillsyn och beslutsfattande.
- Vi utnyttjar EU-samarbetet i vår tillsyn. Vårt operativa ledarskap är flexibelt.
- Organisationens verksamhet och resursallokeringen är långsiktig och riskbaserad.
- Vårt kunnande utvecklas i takt med förändringarna i omvärlden.

- Våra processer är gemensamma, enhetliga och effektiva.
- Kvalitativ analys bereder väg för en proaktiv tillsyn.
- Datasystemen effektiviserar vår verksamhet.
- Vårt ledarskap främjar arbetshälsan.
- Vi erbjuder omfattande och sporrande karriär- och utvecklingsmöjligheter.
- Vår goda arbetsgivarimage bidrar till framgångsrika rekryteringar.

EKONOMISK UTVECKLING REGLERING DIGITALISERING CYBERHOT
GEOPOLITISKT LÄGE DEMOGRAFI OCH ARBETE KLIMATFÖRÄNDRING

Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2023

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra företag under tillsyn bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. (1 § i lagen om Finansinspektionen)

I Finansinspektionens prioriteringar under berättelseåret framhävdes risker i anslutning till den försämrade ekonomiska konjunkturen och det geopolitiska läget. Finansinspektionen fäste särskild vikt vid tillsynen av risker inom fastighetssektorn. Tillsynen över kreditrisker var en av banktillsynens fokusområden. Tillsynen över försäkrings- och pensionssektorn riktades till värderingen av fastighetsinvesteringar och värderingspraxis. Likviditetshanteringen och värderingen av fonder har däremot varit fokusområden inom fondtillsynen redan under flera år. Finansinspektionen betonade i sin tillsyn också följande delområden under berättelseåret: förvaltnings- och styrsystemens funktion (inkl. riskhanteringen och styrsystemens funktion), hanteringen av marknads- och cyberrisker, uppfyllelse av informationsskyldigheten samt den beredskap och kontinuitetshantering som det förändrade geopolitiska läget kräver.

Genomförandet av teman enligt Finansinspektionens reviderade strategi för 2023–2025 har framskridit till största delen planenligt.

Genomförande av strategiska teman 2023

Proaktiv och förutsägbar tillsyn

Under berättelseåret utvecklade Finansinspektionen konsekvensen i tillsynen genom att fokusera på en förbättring av den interna informationsgången och samarbetet samt på samordning av verksamheten. Tillsynsstyrgruppen inledde sin verksamhet och tillsynen planerades utifrån en verksamhetsmodell som baserar sig på tillsynsprioriteringarna. Tillsynsstyrgruppen införde en enhetlig tillsynspraxis för de olika sektorerna.

Finansinspektionen stärkte proaktiviteten och förutsägbarheten via sin kommunikation bland annat genom att i början av året ge ut en sammanfattning av tillsynsprioriteringarna 2023 samt planen för inspektioner och tematiska bedömningar. Förutsägbarheten har också understötts genom utgivning av tillsynsmeddelanden och evenemang för företag under tillsyn. Detta bygger på kommunikationsstrategin som blev klar våren 2023 och som definierar en hurudan kommunikation stöder Finansinspektionens verksamhetsstrategi och särskilt proaktiviteten och förutsägbarheten.

Finansinspektionen uppnådde de kvantitativa målen för olika tillsynsåtgärder.

Ett av de strategiska målen för att öka proaktiviteten och förutsägbarheten i verksamheten är ett effektivt utnyttjande av data i tillsynen och beslutsfattandet. Detta främjades genom ett nytt rapporteringssystem och tematiska analyser som baserar sig på insamlade data och som sträcker sig över avdelningsgränserna.

Finansinspektionen främjade digitaliseringen av tillsynen genom att ta i bruk den första versionen av systemet Tillsynsmyndighetens arbetsbord som under de närmaste åren kommer att effektivisera tillsynen betydligt. Tack vare systemet kommer det effektiva utnyttjandet av data att öka betydligt under åren framöver.

Flexibel och förändringsförmögen organisation

Under 2023 arbetade Finansinspektionen för större flexibilitet och förändringsförmåga genom att utveckla lednings- och kontrollsystemet. Bankfullmäktige fastställde en ny arbetsordning för Finansinspektionen som kompletterades av reglementet för Finansinspektionen. Arbetsordningen och reglementet tydliggör organisationens delegerings- och beslutsbefogenheter. Ändringarna i ledningssystemet effektiviserar verksamheten då besluten fattas på en lämplig beslutsnivå och beslutsbefogenheterna är allt tydligare.

Tillsynsstyrgruppen som inrättades under berättelseåret främjar en flexibel styrning av tillsynen vid omvärldsförändringar. Gruppen har mandat att godkänna ändringar i gemensamma tillsynsprocesser och planera tillsynen för ett längre tidsperspektiv än ett år särskilt i frågor som överskrider avdelningsgränserna, vilket stöder Finansinspektionens flexibilitet och förändringsförmåga.

Under de senaste åren har Finansinspektionen fastställt miniminivåer för tillsynsarbetet på tillsynens delområden. Under berättelseåret utvidgades minimitillsynsmodellerna för definition av miniminivåerna till att omfatta nästan alla delområden inom tillsynen. Minimitillsynsmodellerna stöder en mer systematisk inriktning av tillsynen i enlighet med de årliga tillsynsprioriteringarna.

Till den ökade flexibiliteten och förändringsförmågan har också utvecklingen av Finansinspektionens egen beredskapsmodell bidragit. Finansinspektionens direktör godkände kontinuitets- och beredskapsplanen och Finansinspektionens direktion antog principerna för Finansinspektionens kontinuitetshantering och beredskap.

Verksamhet som drar nytta av digitalisering

Under berättelseåret ökade Finansinspektionen enhetligheten och effektiviteten i tillsynsprocesserna genom att ta i bruk den första versionen av tillämpningen Tillsynsmyndighetens arbetsbord och genom att utöka användningen av e-tjänster. I detta skede ger Tillsynsmyndighetens arbetsbord stöd för inspektionsprocesserna och framöver även för alla centrala tillsynsprocesser. Dessutom utvecklades en egen tillämpning för IFRS-tillsynen av börsbolag utgående från de lösningar som använts i projektet Tillsynsmyndighetens arbetsbord. Tillämpningen underlättar IFRS-tillsynen då en del av tillsynsprocessen automatiseras.

Under berättelseåret tog Finansinspektionen i bruk ett nytt rapporteringssystem för insamling av data från företag under tillsyn. Största delen av datainsamlingen baserar sig på europeiska regelverk. De datamodeller som tillämpas i datainsamlingen kommer årligen att genomgå flera ändringar. Införandet av rapporteringssystemet

som är ett färdigprogram minskar det specificerings- och implementeringsarbete som Finansinspektionens och Finlands Banks dataförvaltning själv måste göra i samband med versionsändringar.

Finansinspektionen utvecklade tillämpningar som utnyttjar artificiell intelligens för att effektivisera verksamheten till exempel vid granskningen av prospekt i samband med värdepappersemissioner. Dessa tillämpningar kommer att börja användas i omfattande utsträckning i början av 2024.

I sakkunnig-, ledningsgrupps- och direktionsarbetet satsade man på ett betydande sätt på genomförandet och styrningen av centrala systemprojekt som främjar digitaliseringen. Digitaliseringen inom Finansinspektionen framskred enligt de strategiska målen. Projektet för e-tjänster för företag under tillsyn och projektet för införande av ett nytt rapporteringssystem uppnådde emellertid inte de mål som ställts upp i början av året och låg efter den ursprungliga tidsplanen.

Finansinspektionen utarbetade under berättelseåret en digital strategi och inledde ett informationsstrategiarbete för mer systematisk styrning av den digitala utvecklingen. Den digitala strategin baserar sig på Finansinspektionens verksamhetsstrategi och syftar till att styra den digitala utvecklingen så att den stöder genomförandet av strategin. Syftet med informationsstrategin är att säkerställa datatillgängligheten och datakompetensen i framtiden.

Ledarskap som stöder expertis

Under 2023 gjorde Finansinspektionen förbättringar i det expertisstödjande ledarskapet med hjälp av utbildning i ledarskap. Alla Finansinspektionens chefer har under de senaste åren tillsammans med cheferna på Finlands Bank deltagit i en gemensam ledarskapsutbildning som omfattar bland annat 360-bedömningar och personliga utvecklingsplaner som stöd för utveckling av chefsarbetet.

Finansinspektionen uppdaterade personalstrategin i linje med sin nya verksamhetsstrategi. Till personalstrategin lades riktlinjer om mångfald på arbetsplatsen, prioritering av uppgifter, deprioritering och en riskbaserad tillsyn. Riktlinjerna stöder experternas ork och koncentration på det väsentliga.

Personalenkätens resultat om arbetstillfredsställelsen låg i linje med målet och resultatet av bedömningen av framgångsrikt ledarskap överträffade målet. Målet för båda mätarna var en positiv förändring jämfört med den tidigare enkäten och ett resultat över referensvärdet för expertorganisationerna. Den största positiva förändringen gällde följande påståenden: ”vår organisation har utvecklats i rätt riktning under den senaste tiden”, ”jag kan fatta beslut som gäller mitt arbete tillräckligt självständigt” och ”beslutsfattandet i vår organisation är effektivt”. Dessa förändringar berättar för sin del om en positiv utveckling av ledningssystemet. Den största negativa förändringen gällde följande påståenden: ”verktygen i min organisationsenhet är ändamålsenliga” och ”jag får enkelt tillgång till den information jag behöver i mitt arbete”. Dessa förändringar har påverkats delvis av de höga förväntningarna på den digitala utvecklingen.

Digitala projekt inleddes för att utveckla de sakkunnigas digitala kompetens. I projekten användes bland annat en användarorienterad planering och implementering samt en low-code-plattform för att påskynda utvecklingen. Low-code-plattformar

möjliggör en snabb utveckling av tillämpningar utan traditionella programmeringsfärdigheter. I samband med de digitala projekten utvecklades och harmoniserades tillsynsprocesserna mellan sektorerna. Kompetensen inom nya analyseringsmetoder och artificiell intelligens utvecklades i expertnätverket som är gemensamt med Finlands Bank.

Annan verksamhetsutveckling

Finansinspektionen började implementera sin nya strategi och tog i bruk uppföljningsverktyg som stöder strategin samt indikatorer för utfallet av strategin. Regelbundna möten mellan avdelningarnas ledningsgrupper och Finansinspektionens direktör systematiserar uppföljningen av de strategiska målen. Kommunikationsstrategin och den uppdaterade personalstrategin stöder genomförandet av Finansinspektionens verksamhetsstrategi.

Arbetet på stabsfunktionen, banktillsynsavdelningen och avdelningen för digitalisering och analys omfördelades för att förtydliga organisationsstrukturen och effektivisera verksamheten.

Finansinspektionen genomförde en kompetenskartläggning av personalen och svarade på behoven som lyfts fram i kartläggningen genom att ordna utbildning och fästa särskild uppmärksamhet vid frågan i sina ersättningsrekryteringar. De kritiska kompetensbrister som uppdagats i kompetenskartläggningen gällde specialkompetens inom internationella sanktioner, kompetens som krävs i det interna utnyttjandet av digitaliseringsutvecklingen samt i ny teknik som används av företag under tillsyn och regleringen i samband med digitaliseringsutvecklingen. Kompetensutvecklingen fortsätter 2024 med särskilt fokus på de briter som framkommit i kartläggningen.

Arbetsgivarimagen utvecklades under berättelseåret genom att stödja rekryteringskommunikationen med videor och dela fler meddelanden till olika medier vid behov. Finansinspektionen inledde en alltmer systematisk utveckling av arbetsgivarimagen; genomförandet inleds 2024.

Finansinspektionens mediesynlighet

Finansinspektionens mediepublicitet 2023 omfattade 1 143 artiklar (2022: 1 112). I en dryg tredjedel av artiklarna var Finansinspektionen den dominerande aktören (2023: 34 %, 2022: 29 %) och drygt en femtedel av artiklarna (2023: 239/21 %, 2022: 268/24 %) baserade sig på Finansinspektionens meddelanden. Tonen i Finansinspektionens publicitet var alltså i huvudsak neutral.

De strukturella skillnaderna i synligheten har beskrivits i tabellen nedan.

	2022	2023
Andel där Finansinspektionen var den dominerande aktören	29 %	34 %
Andelen träffar som hade en neutral ton av totala publiciteten	97 %	97 %
Andelen träffar som hade en positiv ton av totala publiciteten	1 %	1 %
Andelen träffar som hade en negativ ton av totala publiciteten	2 %	2 %

Utfall av huvudsakliga indikatorer som stöder Finansinspektionens strategi

Fem strategiska indikatorer som rapporteras till Finansinspektionens direktion följdes upp under berättelseåret. Målvärdet uppnåddes i fyra indikatorer, målet för en indikator uppnåddes inte. Av de viktigaste systemprojekten som främjar digitaliseringen framskred Tillsynsmyndighetens arbetsbord i huvudsak enligt plan. Inledningen av projektet försenades på grund av en ändring i leverantörssamarbetet. Reformen av rapporteringssystemet framskred inte till alla delar enligt plan och e-tjänsterna låg betydligt efter målen.

Av indikatorerna som rapporteras till Finansinspektionens direktion är de viktigaste intressenternas synpunkter på Finansinspektionens verksamhet tillgängliga 2024.

Huvudindikatorer som stöder strategin – rapporteras till direktionen

Strategiska teman 2023–2025	Huvudindikatorer	2023 resultat
Proaktiv och förutsägbar tillsyn	1. Utfall av inspektioner och tematiska bedömningar	●
Verksamhet som utnyttjar digitaliseringen	2. Digitala projektens framgång • Utfall av strategiska ICT-projekt (Fisa-, Rapu- och VTP)	●
Flexibel och förändringsförmögen organisation	3. Arbetstagarerfarenhet – Personalens arbets- tillfredsställelse	●
Ledning som stöder expertis	4. Arbetstagarerfarenhet – Framgångsrikt ledarskap	●
+ Utfall av verksamhetsplaner (uppföljning vid sidan om de huvudsakliga indikatorerna)		●

Finansinspektionens tillsynsåtgärder 2023

Finansinspektionens tillsyn och åtgärder för utveckling av verksamheten styrdes av verksamhetsstrategin som färdigställdes vid slutet av 2022. Strategin framhäver proaktivitet och förutsägbarhet, verksamhet som drar nytta av digitalisering, ledarskap som stöder expertis samt flexibilitet och förändringsförmåga. I sin tillsyn under året reagerade Finansinspektionen på de omvärldsförändringar som beskrivits ovan i kapitlet Läget på finansmarknaden. Dessa gäller till exempel avmattningen i ekonomin mot en recession, höjningen av räntenivån, de ökade riskerna i fastighetssektorn, utmanande värderingar av investeringsobjekt, nedgången i konsumenternas och företagens förtroende samt det åtstramade geopolitiska läget som medfört en ökning av cyberriskerna.

Finanssystemets riskhanteringsförmåga stärktes genom makrotillsynsbeslut

Finansinspektionen stärkte i början av året banksektorns riskhanteringsförmåga genom att ställa finländska kreditinstitut ett systemriskbuffertkrav på en procent som trädde i kraft den 1 april 2024. Under andra kvartalet 2023 godkände Finansinspektionen att systemriskbuffertkravet som ställts av den norska makrotillsynsmyndigheten delvis kan tillämpas på finländska bankers norska exponeringar. I och med att buffertkraven träder i kraft ökar den finländska banksektorns totala makrotillsynsbuffertkrav till en totalnivå som Finansinspektionen bedömer vara tillräcklig.

I december 2023 återställde Finansinspektionen lånetaket, dvs. den maximala belåningsgraden för andra än förstagångsköpare av bostad på grundnivån 90 %. Beslutet motiverades av en minskning av sårbarheterna i det finansiella systemet till följd av den faktiska och förutsedda nedgången i hushållens skuldsättning. Den rekommendation om en skuldbetalningskvot som trätt i kraft vid början av 2023 bidrar också till att stävja riskerna i samband med en alltför stor skuldsättning. Den maximala belåningsgraden sänktes ursprungligen med fem procentenheter på sommaren 2021 för att begränsa riskerna i anslutning till hushållens skuldsättning.

Rekommendationen om den maximala skuldbetalningsbördan för bolånesökande som Finansinspektionen meddelat i juni 2022 trädde i kraft i början av 2023. En preliminär undersökning om hur rekommendationen följts utfördes i slutet av 2023. En mer heltäckande bedömning av hur rekommendationen följts utarbetas i början av 2024.

Banktillsynen reagerade på omvärldsförändringarna

De finländska hushållens skuldsättning fortsatte den nedgång som börjat 2022. Även skuldbeloppet sjönk under 2023, men hushållens skuldsättning när det gäller såväl bolån som konsumtionskrediter är fortfarande hög. Tillsynen av vissa tillhandahållare

och förmedlare av konsumtionskrediter överfördes från Regionalförvaltningsverket i Södra Finland till Finansinspektionen den 1 juli 2023.

Finansinspektionen bedömde hur de nya företagen under dess tillsyn uppfyller registreringskraven, iakttar förfaringssätten och skyldigheterna enligt penningtvättslagen och hanterar fallissemangsrisker. Arbetet fortsätter 2024 och utgående från det inriktas den riskbaserade tillsynen på denna grupp av företag under tillsyn.

I och med förändringarna i den ekonomiska omvärlden fokuserade banktillsynen på hanteringen av kredit- och likviditetsrisker, efterlevnaden av den nya regleringen om ränterisker samt frågor som gäller den interna styrningen. Inspektionerna inriktades på kreditrisker, likviditetsrisker, intern styrning samt interna modeller för beräkning av kapitalkravet.

Den höga inflationen, stigande energikostnader och den snabba uppgången i låneräntor försvagade företagens och konsumenternas köpkraft och ökade gäldenärernas lånekostnader. Finansinspektionen inriktade tillsynen särskilt på bankernas kreditrisker och analyserade effekterna av uppgången i inflationen och räntorna.

Marknadsturbulensen våren 2023 som följde på de svårigheter som drabbade några medelstora amerikanska banker fick Finansinspektionen att inrikta banktillsynen på tillgången till och priset för likviditet och finansiering. Finansinspektionen bedömer bankernas balansposter genom att fästa uppmärksamhet vid värderingen av motsvarande balansposter som orsakade problem för de amerikanska bankerna. Problematiska poster är balansposter som inte fortlöpande värderas till marknadsvärde.

Riskhanteringen i fokus för kapitalbedömningen av banker

Banktillsynen utarbetade tio samlade tillsynsbedömningar under berättelseåret. En samlad tillsynsbedömning är en process där tillsynsmyndigheten bedömer bankernas olika riskfaktorer och den upprättas med 1–3 års mellanrum beroende på bankens riskposition och betydelse. Dessutom genomfördes tematiska bedömningar och inspektioner både i banker som står under Finansinspektionens direkta tillsyn och i banker under ECB:s tillsyn. De mest betydande bankerna i Finland som står under ECB:s direkta tillsyn är Nordea, OP Gruppen och Kommunfinans samt Danske Banks filial. De övriga bankerna i Finland står under Finansinspektionens direkta tillsyn.³

Finansinspektionen undersökte nuläget och utvecklingsplanerna för hanteringen av klimat- och miljörisker och utvecklingsplanerna i bankerna under dess direkta tillsyn samt de uppgifter som bankerna offentliggör om dessa risker. Som underlag för denna tematiska bedömning användes i tillämpliga delar tillsynsförväntningarna i ECB:s guide för hantering av klimat- och miljörisker. Bankerna hade ännu inte på ett heltäckande sätt integrerat konsekvenserna av klimat- och miljörisker i sin riskhantering i fråga om olika typer av risker, men en utveckling kunde skönjas.

Finansinspektionen bedömde införandet av regleringen om den reviderade definitionen av fallissemang för banker under dess direkta tillsyn som använder schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet. Skillnader i efterlevnaden av regleringen om definitionen av fallissemang konstaterades mellan bankerna. Mest betydande brister konstaterades i fråga om klassificeringen av nödlidande exponeringar med anstånd

³ Har beskrivits närmare i underkapitlet Samarbete med Europeiska centralbanken och de europeiska tillsynsmyndigheterna.

som fallerade exponeringar, i definitionen av förfallna exponeringar samt i beräkningen av nedgången i värdet av en exponering vid omförhandling av lån. Finansinspektionen uppmanade bankerna att åtgärda bristerna och genomförandet av dessa åtgärder följs upp som en del av tillsynsmyndighetens samlade tillsynsbedömningar.

Finansinspektionen hade 2019 bedömt kreditinstitutens riskrapportering till styrelserna och under berättelseåret gjorde Finansinspektionen en bedömning av vilka åtgärder kreditinstituten har vidtagit utgående från rekommendationerna från 2019. I denna tematiska bedömning som Finansinspektionen riktade till banker under dess direkta tillsyn upptäcktes att alla banker under tillsyn som var föremål för bedömningen hade utvecklat sin riskrapportering. Det fanns emellertid stora skillnader mellan olika riskområden och banker under tillsyn. Innehållet i riskrapporterna har blivit mångsidigare och en tydlig förbättring har skett bland annat i och med att man lagt till flera olika delfaktorer för riskområden och åskådliggjort dem genom visuella metoder samt genom att lägga till framåtblickande scenarier, vilket ger styrelseledamöterna bättre förmåga att bilda sig en uppfattning om riskens innehåll och om delfaktorernas betydelse för riskpositionen. I rapporterna har kreditinstituten även lagt till en skriftlig analys.

Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska centralbanken (ECB) och Finansinspektionen genomförde stresstester av finländska banker och resultaten från dessa utnyttjas i myndighetstillsynen. Med hjälp av testerna säkerställs bland annat att företag under tillsyn har en tillräcklig kapitalbas för att täcka väsentliga risker. Stresstesterna omfattade åren 2023–2025 och bestod av ett basscenario och ett negativt makroekonomiskt scenario.

Finansinspektionen genomförde motsvarande stresstest i Finland för banker under dess direkta tillsyn. Av resultaten framgår att kapitaltäckningen i de mindre finländska bankerna var i genomsnitt god också i det negativa makroekonomiska scenariot. Den genomsnittliga kärnprimärkapitalrelationen (CET 1) sjönk med 3,8 procentenheter till 11,4 % i det negativa scenariot. Det finns dock stora skillnader mellan bankerna.

Utgående från resultaten från stresstesterna ställde Finansinspektionen för första gången en rekommendation om riktgivande tilläggskapital (Pillar 2 Guidance, P2G) för banker under dess direkta tillsyn. Utöver detta ställde Finansinspektionen för första gången ett buffertkrav enligt prövning för bruttosoliditetsgraden.

Tillsynen av de största bankerna under ECB:s tillsyn baserade sig på prioriteterna i ECB:s banktillsyn. ECB effektiviserade sina åtgärder för att korrigera långvariga brister i europeiska banker under dess tillsyn och beordrade dem att vidta åtgärder. Den uppmanade bankerna att korrigera de kvalitativa bristerna i sina förvaltnings- och styrsystem samt i kreditriskhanteringen och kapitalplaneringen. Dessa kvalitativa åtgärder utgör en central del av banktillsynens verktygslåda. Bankerna ska särskilt fästa uppmärksamhet vid den interna förvaltningen och styrningen; tre av fyra europeiska banker under ECB:s tillsyn uppmanades att korrigera brister.

ECB preciserade i december 2023 något sina tillsynsprioriteringar för de tre följande åren som styr tillsynen av samtliga banker som omfattas av den gemensamma europeiska banktillsynen. ECB bad bankerna att stärka sin beredskap för makroekonomiska, finansiella och geopolitiska chocker (prioritet 1) genom att åtgärda bristerna

i balanshanteringen samt i hanteringen av kreditrisken och motpartskreditrisken. Bankerna ombads också korrigera förvaltningen och styrningen snabbare och effektivare samt åtgärda brister som gäller hanteringen av klimat- och miljörisker (prioritet 2). Utöver detta ombads bankerna att gå vidare med digitaliseringen och stärka sin motståndskraft mot störningar (prioritet 3).

I tillsynen av cyber och ICT-risker framhävdes omvärldsförändringarna

Finansinspektionen har extra noga följt med cybersäkerheten och betalningssystemens funktionssäkerhet på grund av Rysslands pågående anfallskrig och de skador som orsakats kritisk infrastruktur⁴. Information om cyberstörningar och störningar i betalningsförmedlingen har förmedlats till andra myndigheter enligt den praxis som överenskommits mellan myndigheterna. I den finansiella sektorn i Finland har inga betydande cyberstörningar konstaterats.

Finansinspektionen har tillsammans med finansministeriet, Verket för finansiell stabilitet och Finlands Bank skapat reservarrangemang för att trygga dagliga betalningar i händelse av att normala betalningssystem inte kan användas vid allvarliga störningar i samhället eller vid undantagsförhållanden. Om banken drabbas av en långvarig allvarlig funktionsstörning kan kundernas konto- och korttjänster skötas av försörjningsberedskapssystemet. Utöver detta omfattar arrangemanget bland annat tryggnad av betalningsförmedlingen mellan bankerna.

Förordningen om den digitala motståndskraften i den finansiella sektorn (Digital Operational Resiliency Act, DORA) trädde i kraft den 17 januari 2023 och kommer att tillämpas från den 17 januari 2025. I de europeiska finansmarknadsmyndigheternas arbetsgrupper bereds reglering på lägre nivå (tekniska regleringsstandarder) som kompletterar förordningen och som förväntas bli klar i juni 2024. Finansinspektionen har inlett förberedelser för efterlevnaden av DORA-förordningen i regleringen och tillsynen.

Finansinspektionen slutförde under våren 2023 två inspektioner av bankernas ICT- och informationssäkerhetsrisker samt två tematiska bedömningar (kartläggningen av ICT-utläggningskedjor samt utredning av missbruk och ersättningspraxis inom betaltjänster).

Hösten 2023 inledde Finansinspektionen en inspektion av ICT- och informations-säkerhetsrisker i en bankgrupp samt en tematisk bedömning av säkerheten i nätbanken, mobilbanken och nätbetalningar som riktades till en större grupp av banker.

I tillsynen av försäkringssektorn framhävdes kundskyddet och solvenstillsynen

Inom försäkringstillsynen framhävdes såväl solvenstillsynen som uppförandetillsynen inom pensions-, och skade- och livförsäkringen på ett omfattande sätt under berättelseåret. Detta speglade såväl Finansinspektionens egna tillsynsprioriteringar som de strategiska prioriteter som fastställts av Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopa och som omfattar hela unionen.

⁴ Skador på gasröret och i dataförbindelserna mellan Finland och Estland som upptäcktes 8.10.2023.

Uppförandetillsynen fokuserade bland annat på tillhandahållande av försäkringar, muntliga ersättningsbeslut, ombudens yrkeskompetens och investeringsanknutna försäkringars nytta för kunden. Inom skade- och livförsäkringsgrupperna låg fokus på frågor kring tillförlitlig förvaltning och riskhantering, till exempel kvaliteten på risk- och solvensbedömningar och på hanteringen av konsekvenserna av ränterisken och inflationen.

Pensionsförsäkringstillsynen tog sig bland annat an teman som arbetspensionsbolagens praxis för utläggning av verksamhet samt tilläggs-pensionsanstaltarnas informationsgivning till de försäkrade. I tillsynen av pensions-, skade- och livförsäkringsaktörernas investeringsverksamhet var temat bland annat likviditetsrisken och i tillsynen av arbetslöshetskassor kassornas investeringsplaner.

I uppförandetillsynen framhävs kundskyddet i den europeiska tillsynskulturen. Finansinspektionen prioriterar lagstadgade försäkringsgrenar i sin tillsyn men utövade en reaktiv tillsyn, bland annat utgående från kundkontakter, också av andra försäkringsgrenar, deras produkthantering och produkternas mervärde för försäkringstagarna. Tillsynsmyndigheten fäste särskild uppmärksamhet vid registreringen av försäkringsförmedlare och hur registreringskraven uppfylls.

Finansinspektionen deltog riskbaserat i Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopas arbete på samma sätt som tidigare år, särskilt när det gäller frågor som är centrala för den finländska marknaden. Under året behandlades bland annat teman inom hållbar utveckling, såsom integrering av marknadsrisker som orsakas av klimatförändringarna och försäkringstekniska risker som naturkatastrofer medför i solvenskapitalkravet, samt digitaliseringen och cyberrisker.

Distribution och utnyttjande av information framhövdes i inspektioner och bedömningar

I försäkringstillsynen utökades den proaktiva och förutsägbara tillsynens effektivitet och genomslagskraft genom att särskilt satsa på tematiska bedömningar och mer omfattande analyser samt genom att informera tillsynsobjekten om analysresultaten. Målet var att skapa en så stor synlighet och genomslagskraft som möjligt för observationerna och de förväntningar som riktas till tillsynsobjekten. Inom försäkringstillsynen färdigställdes nio tematiska bedömningar; en bedömning var ännu under arbete vid utgången av året.

Försäkringstillsynen arrangerade evenemang för tillsynsobjekt: pensionsstiftelser och pensionskassor, arbetspensionsbolag och företag under specialövervakning, försäkringsbolagens ombudskontaktpersoner, arbetslöshetskassor samt skade- och livförsäkringsbolag.

Finansinspektionen inledde tillsammans med Finlands Bank ett projekt för att analysera makrotillsynsrisker i pensions- och försäkringssektorn. Den första analysrapporten från pensionssektorn blev klar under första halvåret 2023.

Försäkringstillsynen stärkte sin databaserade tillsyn genom att ta i bruk första delen av ett program för analys och stresstestning av skade- och livförsäkringsbolagens solvens och ansvarsskuld. Dessutom främjades utnyttjandet av Solvens II-data inom uppförandetillsynen.

I kapitalmarknadstillsynen framhövdes marknadens förtroende och uppgivandet av hållbarhetsuppgifter

Marknadens förtroende samt uppfyllelsen av skyldigheten att lämna hållbarhetsrelaterade upplysningar som framhölls av Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten Esma framhövdes i kapitalmarknadstillsynen under berättelseåret.

I sitt nyhetsbrev Markkinat fäste Finansinspektionen marknadsaktörernas uppmärksamhet vid hurdana affärer som kan vara sådan egenhandel som uppfyller kännetecknen för marknadsmanipulation. Marknadsaktörerna ska kunna lita på att den information som är tillgänglig på marknaden och de transaktioner som genomförs på marknaden är korrekta och äkta.

Finansinspektionen förde fram god praxis som emittenten kan följa för att försöka säkerställa att dess kommunikation med analytikerna är lagenlig. Kontakten mellan börsbolagen och analytikerna kan i vissa fall väcka misstankar om röjande av insiderinformation och kan därmed vara ägnad att försämra förtroendet för värdepappersmarknaden.

Finansinspektionen övervakar bokslut enligt IFRS-standard. I tillsynsteman betonas den makroekonomiska miljön, de ekonomiska konsekvenserna av Rysslands anfallskrig samt klimatfrågorna. När det gäller fastighetsinvesteringsbolag granskades dessutom de viktigaste faktorerna i noterna till bokslutet, bland annat noterna om värderingen av investeringsfastigheter och finansiella skulder.

Finansinspektionen undersökte under berättelseåret organisationen av och kvaliteten på compliance-funktionen i värdepappersföretag, fondbolag och hos förvaltare av alternativa investeringsfonder och upptäckte betydande brister i dem. Finansinspektionen utförde också stresstester av fastighetsfonder och upptäckte betydande brister också i dem. I stressscenarierna konstaterades att en del av bolagen inte tog tillräcklig hänsyn till de marknadsrisker som drabbar fastigheter till exempel vid ett exceptionellt marknadsläge. Vissa bolag uppvisade brister i rapporteringen av resultaten av stresstester till styrelsen.

I juni 2023 förbjöd Finansinspektionen en aktör som ansökt om verksamhetstillstånd att tillhandahålla investeringstjänster utan tillstånd.

Finansinspektionen genomförde en enkät om hållbarhetsrapportering för revisionskommittéer inom den finansiella sektorn och i vanliga börsbolag. Utgående från resultaten bedömde Finansinspektionen att bolagen befinner sig i mycket varierande situation i fråga om hur långt de kommit i införandet av hållbarhetsrapporteringen och att tidtabellen är utmanande för många. Att samla in högklassig information och färdigställa systemen med kort tidtabell innebär likaså utmaningar, liksom de knapphändiga resurserna och expertisen på marknaden. Revisionskommittéerna var medvetna om det omfattande regelverket för hållbarhetsrapportering, men kunskaperna var delvis ytliga.

Under berättelseåret färdigställdes miniminivåmodeller för tillsyn av hållbarhetsrapporteringen och förordningen om hållbarhetsrelaterade upplysningar. Modellerna stöder en enhetlig tillsynspraxis på olika tillsynsområden. Europeiska kommissionen

stöder de nationella tillsynsmyndigheterna i utvecklingen av moderna tillsynsverktyg för tillsynen av hållbar finansiering. Utvecklingen av ett IT-verktyg i samband med detta framskred enligt tidsramen för kommissionens projekt. Utöver detta deltog Finansinspektionen i slutet av året i lanseringen av Esmas projekt för förebyggande av grönmålning.

EU-regelverket om en gemensam europeisk åtkomstpunkt (European Single Access Point, ESAP) meddelades vid utgången av berättelseåret. Finansinspektionen verkar i Finland som ett insamlingsorgan och överföringen av den stora informationsmängden till åtkomstpunkten som förutsätts i regleringen kräver betydande ändringar i Finansinspektionens informationssystem. Bedömningen och den preliminära utredningen av ändringarna inleddes under berättelseåret.

Finansinspektionen inledde under 2024 också planeringen av nya verksamhetstillstånd och tillsyn enligt EU:s förordning om kryptotillgångar som börjar tillämpas under 2024.

Tillsynen över bekämpningen av penningtvätt ska också omfatta efterlevnaden av sanktioner

Finansinspektionens tillsynsstrategi för bekämpning av penningtvätt godkändes vid början av berättelseåret. Strategin framhäver en riskbaserad tillsyn som har genomslagskraft och omfattar också tillsynen av bekämpningen av finansiering av terrorism och efterlevnaden av sanktioner. Penningtvättstillsynen inriktas på samtliga företag under Finansinspektionens tillsyn och baserar sig på ett långsiktigt riskbedömningsarbete.

Finansinspektionens föregripande roll, dvs. informationsgivning och meddelande av anvisningar, samt en riskbaserad inriktning av tillsynen är central i strategin. Under de senaste åren har många nya, små och internationella aktörer kommit ut på marknaden och de känner inte nödvändigtvis till lagstiftningens innehåll och tillsynsmyndighetens förväntningar. Syftet med tillsynen är alltid att företagen under tillsyn kan agera rätt så att det inte uppstår behov av påföljder. Tillsynen omfattar livscykeln för samtliga aktörer, ända från ansökningarna om registrering eller koncession. De aktörer som är förenade med den största totala risken omfattas av regelbunden löpande tillsyn och de är föremål för årliga inspektioner eller tematiska bedömningar.

Reformen av penningtvättslagen trädde i kraft under våren 2023 och Finansinspektionen gav ut sina föreskrifter och anvisningar om bekämpning av penningtvätt i slutet av juni 2023. Samtidigt överfördes tillsynen av efterlevnaden av sanktioner till Finansinspektionen. Föreskrifterna och anvisningarna om sanktioner gavs ut i december 2023 och de träder i kraft i mars 2024.

Finansinspektionen genomförde penningtvättinspektioner planenligt. Under 2023 slutfördes tre inspektioner och dessutom inledde tillsynsmyndigheten fyra nya inspektioner. Inspektioner inriktades enligt tillsynsstrategin för bekämpning av penningtvätt till nya verksamhetsområden, såsom tillhandahållare av betaltjänster. Tillsynen av penningförmedlare av hawala-typ var fortfarande ett av fokusområdena. Finansinspektionen återkallade i början av berättelseåret registreringen av en registreringsskyldig aktör på grund av brister i bekämpningen av penningtvätt.

Under året överfördes penningtvättstillsynen av vissa tillhandahållare och förmedlare av konsumtionskrediter till Finansinspektionen och analyserna i samband med detta fortsätter ännu 2024.

Tillsynen över bekämpningen av penningtvätt är i hög grad internationell verksamhet. Finansinspektionen har särskilt aktivt förbundit sig till FATF:s (Financial Action Task Force) arbete som bidrar till den kommande landanalysen. Vid slutet av året nåddes ett politiskt samförstånd om inrättandet av en europeisk tillsynsmyndighet för penningtvätt (AMLA).

Inspektioner, tematiska bedömningar och samlade tillsynsbedömningar

Finansinspektionen slutförde under berättelseåret sammanlagt 29 inspektioner enligt årsplanen. Tio inspektioner framskred planenligt enligt läget vid utgången av året för att slutföras i början av 2024. Fyra inspektioner fördröjdes och fyra ställdes in under året. Sammanlagt 23 tematiska bedömningar genomfördes och tre tematiska bedömningar framskrider planenligt enligt läget vid utgången av året för att slutföras i början av 2024. Två tematiska bedömningar fördröjdes och en ställdes in. Tre inspektioner ställdes in på grund av orsaker i anslutning till företagen under tillsyn, varför de inställda inspektionerna inte har räknats med i utfallet. En inspektion ställdes in på grund av en omläggning av tillsynsresurserna, och denna inspektion har räknats med i utfallet. De slutförda inspektionerna och tematiska bedömningarna gav upphov till betydande observationer både om enskilda företag under tillsyn och finansmarknadens läge och risker.

Finansinspektionen planerar inspektionerna och de tematiska bedömningarna årligen som ett led i tillsynsavdelningarnas verksamhetsplanering. En del av inspektionerna och de tematiska bedömningarna är beroende av andra myndigheters (t.ex. ECB) verksamhetsprioriteringar och resursallokering.

Finansinspektionen fortsatte under berättelseåret den månatliga uppföljningen av utfallet av inspektioner och tematiska bedömningar för att kunna reagera på eventuella avvikelser i ett så tidigt skede som möjligt, till exempel genom att omfördela resurserna. Dessutom förenhetligades arbetstidsplaneringen av projekt och uppföljningen av utfallet. I och med dessa åtgärder var utfallet av inspektioner och tematiska bedömningar bättre än året innan.

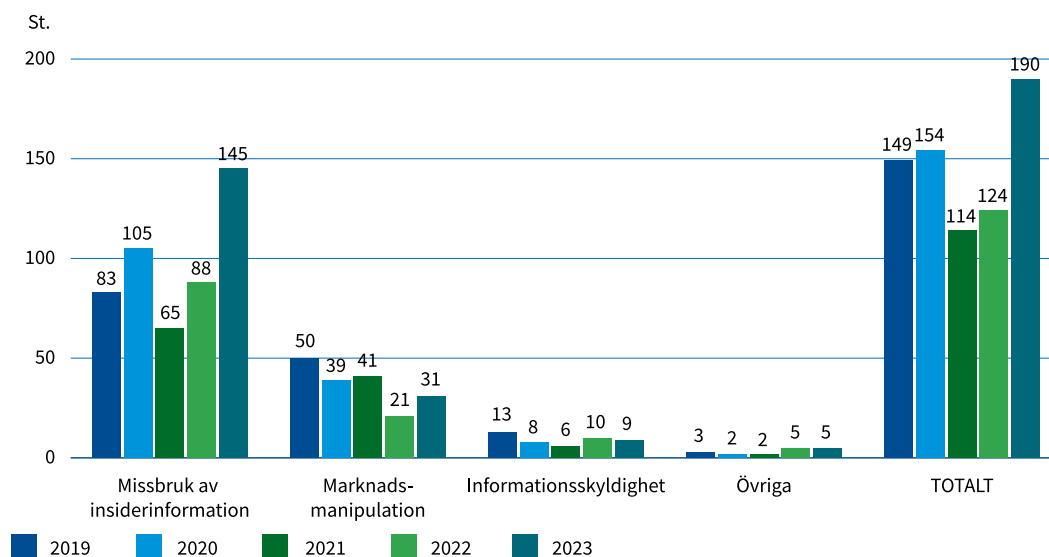
Planen för 2023 innehöll 23 samlade tillsynsbedömningar. Av dessa slutfördes 22 under berättelseåret.

Åtta begäranden om utredning och två administrativa sanktioner

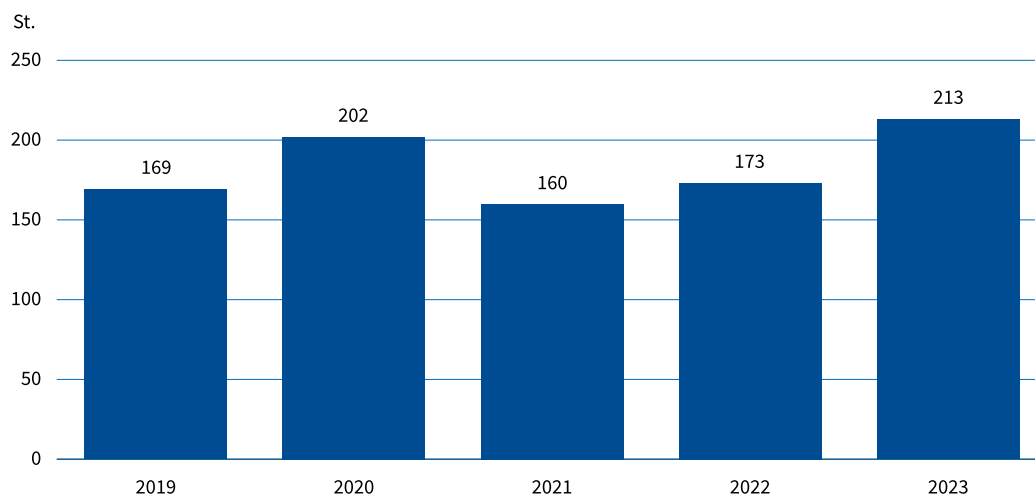
Finansinspektionen lämnade åtta begäranden om utredning till polisen, påförde en ordningsavgift och gav en offentlig varning.

Finansinspektionen fortsatte under berättelseåret utvecklingen av sanktionsprocessen i syfte att främja en enhetlig sanktionspraxis mellan avdelningarna, utveckla samarbetet mellan tillsynsavdelningarna och juridiska enheten samt lätta på sanktionsprocessen. Arbetet utgör en del av den strategienliga ökningen i proaktiviteten och effektiviteten.

Fall som Finansinspektionen undersökt (2019–2023)

Anmälningar av misstänkta transaktioner och order som mottagits av marknadsaktörer (STOR)

Anmälningar av misstänkta transaktioner och order (STOR) gäller misstankar om eventuellt missbruk av insiderinformation eller marknadsmanipulation.

Källa: Finansinspektionen

Utredningsfallen på värdepappersmarknaden ökar

Finansinspektionen utredde 190 tillsynsfall i anknytning till handeln på värdepappersmarknaden och informationsskyldigheten. I bakgrunden av det ökade antalet utredda fall är bland annat utvecklingen av processerna särskilt i utredningen av missbruk som gäller insiderinformation. Under berättelseåret mottog Finansinspektionen från marknaden 213 STOR-anmälningar (Suspicious Transaction and Order Report) om misstänkta transaktioner eller order. En betydande del av anmälningarna behandlades under berättelseåret och utredningen av en del fortsätter 2024.

Samarbete med Europeiska centralbanken och de europeiska tillsynsmyndigheterna

Finansinspektionens internationella samarbete omfattar reglerings- och tillsynssamarbete. Finansinspektionen är en del av den europeiska gemensamma banktillsynsmekanismen (Single Supervisory Mechanism, SSM). SSM består av Europeiska centralbanken (ECB) och nationella behöriga myndigheter i medlemsstater som tillhör Eurosystemet.

Finansinspektionen tillhör Europeiska systemet för finansiell tillsyn (ESFS) som består av tre myndigheter: Europeiska bankmyndigheten (EBA), Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) och Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa). Till systemet hör också Europeiska systemrisknämnden (ESRB) som verkar i anslutning till Europeiska centralbanken och nationella tillsynsmyndigheter. Dessutom utförs selektivt samarbete i internationella forum.

Europeiska centralbanken ECB

Finansinspektionen är en del av den gemensamma tillsynsmekanismen (SSM) som verkar under ECB:s ledning och deltar i utförandet av dess uppgifter. De mest betydande bankerna i Finland som står under ECB:s direkta tillsyn är Nordea, OP Gruppen och Kommunfinans samt Danske Banks filial. De övriga finländska bankerna står under Finansinspektionens direkta tillsyn.

ECB:s och den nationella tillsynsmyndighetens gemensamma tillsynsgrupper övervakar banker under ECB:s tillsyn enligt en etablerad verksamhetsmodell. Finansinspektionen utför ca 75 % och ECB 25 % av tillsynsarbetet. Inspektioner av finländska banker genomfördes av ECB och inspektörer från andra bankunionsländer.

Finansinspektionen utnyttjar ECB:s metodutveckling och tillsynspraxis som ECB skapat också i tillsynen av kreditinstitut som står under Finansinspektionens direkta tillsyn.

Utöver tillsynen deltar Finansinspektionen i ECB:s utveckling av tillsynsmetoder och -verktyg. ECB:s tillsynsnämnd leder den gemensamma tillsynsmekanismens verksamhet och fattar beslut om banker under dess tillsyn.

Europeiska bankmyndigheten EBA

Finansinspektionen medverkar i EBA:s arbete genom att delta i beslutsfattandet i förvaltningsrådet och dess ständiga kommittéer samt som medlem i arbetsgrupper som förbereder olika regleringsprojekt och en enhetlig tillsynspraxis.

Under berättelseåret var EBA:s viktigaste regleringsprojekt, i vars beredning också Finansinspektionen deltog, projekt i anslutning till en reform av bankernas kapitaltäckningsregler, implementeringen av EU:s digitala finansiella strategi och tillsynen av bankernas ESG-risker.

Finansinspektionen deltog också i genomförandet av ett stresstest för banker inom hela EU, i utvecklingsarbetet för en reform av stresstestet samt i utvecklingen av datalager som samlas in från bankerna och i EBA:s analysverksamhet. EBA:s arbete inom bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism har stor betydelse också för Finansinspektionens verksamhet.

Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopa

Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopa har tillsammans med nationella tillsynsmyndigheter utarbetat bland annat tillsynsmanualer samt gett utlåtanden och rekommendationer. Finansinspektionen deltog i arbetet till de delar som är relevanta för den finländska marknaden och kommer i fortsättningen att utnyttja resultaten från arbetet i sin egen tillsyn. De viktigaste pågående regelreformerna är reformen av solvensreglerna för skade- och livförsäkringsbolag samt det helt nya återhämtnings- och resolutionsregelverket. Reformerna har inte ännu fått ett slutligt godkännande men förberedelsearbetet har redan inletts i Eiopa. Finansinspektionen deltar begränsat i detta arbete. Reformerna stöder utvecklingen av en enhetlig tillsynspraxis och säkerställandet av tillsynskvaliteten i hela EU-området.

Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten Esma

Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten Esma och de nationella tillsynsmyndigheterna uttryckte under berättelseåret sin oro över förslaget till ändring av marknadsmissbruksförordningen som, om den realiseras, har en tydligt inskränkan- de effekt också på Finansinspektionens befogenheter inom missbrukstillsynen. Finansinspektionen offentliggjorde tillsammans med andra tillsynsmyndigheter ett utlåtande där man varnade för investeringstjänsteleverantörer som tillhandahåller både tillståndspliktiga investeringstjänster och tjänster som inte kräver tillstånd, exempelvis kryptoprodukter. Det kan finnas betydande skillnader i investerarskyddet för dessa produkter.

De europeiska tillsynsmyndigheterna offentliggjorde under berättelseåret en gemensam synpunkt på riskerna för grön målning inom den finansiella sektorn, vilket återspeglades också i Finansinspektionens och andra tillsynsmyndigheters tematiska bedömning av fondernas hållbarhetsrelaterade upplysningar. Tillsynsmyndigheterna gav också ut gemensamma kriterier för tillsynsmyndigheternas oberoende.

Esma gav ut en datastrategi för 2023–2028 vars syfte är bland annat att främja den databaserade tillsynen och Esmas roll som centralpunkt för data. Genomförandet av Esmas datastrategi stöder Finansinspektionens strategiska mål om en effektiv användning av data i tillsynen och beslutsfattandet.

Esma och de nationella tillsynsmyndigheternas gemensamma tillsynsåtgärder (common supervisory action, CSA) påverkade under berättelseåret också inriktningen av Finansinspektionens verksamhet särskilt i tillsynen av värdepappersföretag och fonder. Med gemensamma tillsynsåtgärder främjas en enhetlig tillsyn i de olika medlemsländerna.

Europeiska systemrisknämnden (ESRB)

Europeiska systemrisknämnden ESRB följer upp och analyserar systemrisker som hotar den övergripande stabiliteten i det finansiella systemet inom EU samt meddelar vid behov varningar och rekommendationer för att förebygga och minska dessa risker. Finansinspektionen deltar i ESRB:s arbete via den rådgivande tekniska kommittén (Advisory Technical Committee, ATC) och arbetsgrupper under den samt i beslutsfattandet i ESRB:s förvaltningsråd. Finansinspektionen informerar ESRB regelbundet om de makrotillsynsbeslut som den fattat i enlighet med kraven i EU:s kreditinstitutdirektiv.

I ESRB:s makrotillsyn framhövdes under berättelseåret effekterna av den höga inflationen, räntorna som stigit till en betydligt högre nivå än under tidigare år och de försämrade ekonomiska utsikterna för den finansiella stabiliteten inom EU. Dessa centrala riskfaktorer i omvärlden framhövdes också i Finansinspektionens tillsyns- och analysarbete (se också kapitel 3 ”Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2023”).

ESRB fäste under berättelseåret särskild uppmärksamhet vid riskerna på marknaden för kommersiella fastigheter och bostadsmarknaden inom EU. ESRB gav i början av 2023 en allmän rekommendation som gäller sårbarheterna på marknaden för kommersiella fastigheter i EES-området. I rekommendationen uppmanades nationella tillsyns- och makrotillsynsmyndigheter att förbättra uppföljningen och analysen av systemrisker relaterade till marknaden för kommersiella fastigheter, säkerställa sunda och hållbara utlåningskriterier samt vid behov stärka det finansiella systemets motståndskraft mot störningar i händelse av att riskerna på marknaden för kommersiella fastigheter realiserar. Fastighetsrisker var ett av fokusområdena för Finansinspektionens tillsyn under berättelseåret. Inom banktillsynen analyserades särskilt kreditriskerna för utlåning till fastighetssektorn, medan tillsynen av försäkrings- och pensionssektorn fäste särskild uppmärksamhet vid värdering och värderingspraxis för fastighetsinvesteringar. Effekterna av den kraftiga nedgången på fastighetsmarknaden på bank- och pensionssektorns kapitaltäckning och solvens analyserades också genom Finansinspektionens stresstester och känslighetsberäkningar. I fondtillsynen framhövdes däremot analysen av likviditetshanteringen i fastighetsfonderna. Genom sina makrotillsynsbeslut under berättelseåret stärkte Finansinspektionen det finansiella systemets motståndskraft mot störningar också när det gäller riskerna på fastighetsmarknaden.

ESRB uppdaterade under berättelseåret också sin bedömning av sårbarheterna på EES-ländernas bostadsmarknad på medellång sikt och makrotillsynsåtgärderna i anslutning till dem. I sin rapport som gavs ut i början av 2024 bedömde ESRB att Finansinspektionens makrotillsynsåtgärder och ändringarna i lagstiftningen är ändamålsenliga och tillräckliga i förhållande till riskerna och sårbarheterna på bostadsmarknaden. I sin rapport uppmanade ESRB emellertid Finland att fortsatt främja införandet av bindande och lagstadgade inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg samt att vid behov stärka bankernas kapitalbuffertar om sårbarheterna ökar. Finansinspektionen har redan länge understött och rekommenderat införandet av inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg till exempel i samband med inhemska och europeiska regelutvecklingsprojekt.

Riskhantering

Riskhanteringen stöder det proaktiva ledarskapet samt hjälper Finansinspektionen att uppnå de strategiska och operativa målen på en kontrollerad och accepterad risknivå. Genom riskhantering skapas en korrekt dimensionerad säkerhet i den föränderliga omvärlden.

Utgående från rapporterna till Finansinspektionens direktion övervakar direktionen riskhanteringsstrukturen för att kontrollera hur välfungerande den är och godkänner riskhanteringsmodellen på direktörens förslag. Finansinspektionens direktör svarar för det praktiska upprättandet av och resursfördelningen inom riskhanteringen samt för en regelbunden rapportering till direktionen. Riskhanteringsfunktionen kan också rapportera direkt till direktionen.

Finansinspektionens avdelningar och enhet (första linjen) svarar för sin egen verksamhets del för hantering, analys och rapportering av operativa risker. Varje anställd vid Finansinspektionen svarar dessutom för riskhanteringen inom sitt eget verksamhetsområde och inom ramen för sin egen befattningsbeskrivning och sina uppgifter.

Andra linjens riskhanteringsfunktion och regelefterlevnadsfunktionen (compliance-funktionen) är en del av Finansinspektionens interna kontroll. Den andra linjens uppgift är att övervaka och stödja den första linjens (avdelningarnas och byråernas) riskhantering. Finansinspektionens riskhanterings- och compliance-funktion verkar hierarkiskt på en nivå som tillhandahåller en oberoende och ändamålsenlig behörighet och betydelse i genomförandet av funktionens skyldigheter samt åtkomst till all intern och extern information som är nödvändig för att sköta tillsynsuppgifterna. Riskhanterings- och compliance-funktionen rapporterar direkt till direktören och direktionen. Finansinspektionens direktion förordnar på direktörens förslag en Risk Officer som sköter riskhanteringsuppgifter samt en Compliance Officer som sköter uppgifter inom compliance-funktionen.

Compliance Officer och Risk Officer stöds vid Finansinspektionen av ett compliance- och riskhanteringsnätverk som består av oberoende representanter för Finansinspektionens avdelningar och enheter. Nätverken utgör inte beslutande organ. Finansinspektionens Compliance Officer och Risk Officer är medlemmar i Finlands Banks kommitté för operativa risker och cyberrisker.

Riskhanteringsåtgärder

Utvecklingen av Finansinspektionens riskhantering fortsatte under berättelseåret. Finansinspektionens direktion avslutade i början av året compliance-funktionens utvecklingsfas och fattade beslut om att inleda verksamheten samt godkände Finansinspektionens verksamhetsprinciper för compliance-funktionen. För att strukturera compliance-verksamheten utarbetades en compliance-verksamhetsplan. Utöver detta inleddes utbildning i compliance-verksamhet som leddes av en extern konsult.

Finansinspektionens direktion beslutade om ändringar i Finansinspektionens riskhanteringsprinciper och fick praktiska anvisningar för hantering av operativa risker för kännedom. Finansinspektionens operativa risker kartlades genom att följa de nya anvisningarna.

I processen för hantering av operativa risker ingår identifiering och bedömning av risker, fastställande av riskhanteringsåtgärder samt uppföljning av risker och riskhanteringsåtgärder. Helhetsbilden över Finansinspektionens risker uppkommer genom att de avdelnings- och enhetsspecifika riskbilderna kombineras och denna helhetsbild utnyttjas i beslutsfattandet och verksamhetsplaneringen.

Kartläggningen av operativa risker visar att Finansinspektionens viktigaste operativa risker är nyckelpersonrisken och personalens tillräckliga kompetens, hanteringen av sekretessbelagd information, compliance-risker, risker i anslutning till informationssystem, risker på grund av bristfälliga processer samt externa hybridhot.

Intern revision

Finlands Banks internrevision tillhandahåller internrevisionstjänster för Finansinspektionen och utgör en del av Finansinspektionens tre försvarslinjer för funktions-säkerheten. Internrevisionen utvärderar den interna kontrollens (inkl. riskhantering och compliance-funktionen) effektivitet, genomför revisionsplaner, rapporterar om sina observationer och rekommendationer för utveckling av den interna revisionen samt fungerar som sakkunnig i frågor som gäller intern revision. Internrevisionen rapporterar om sin verksamhet till direktionen och Finansinspektionens direktör. Finansinspektionens direktion godkänner verksamhetsprinciperna och internrevisionens årliga projektplan.

Internrevisionen genomförde 2023 fyra nationella revisioner som var inriktade på Finansinspektionen och två revisioner inom ramen för ECBS/SSM-systemet. Internrevisionen har också konsulterat projektet Tillsynsmyndighetens arbetsbord från och med 2021 fram till hösten 2023. Internrevisionen genomför årligen uppföljningsrevisioner av nationella revisioner och ECBS/SSM-revisioner.

Årligt hörande av finansiella aktörer

Ett regelbundet hörande av de finansiella aktörerna stöder utvecklingen av Finansinspektionens verksamhet. Finansinspektionen ordnade hörandet i form av en panel i april.

I kommentarerna under hörandet konstaterades att samarbetet med Finansinspektionen har huvudsakligen varit positivt och professionellt. Under hörandet nämndes att Finansinspektionens strategi är en konsekvent och balanserad helhet, Finansinspektionens riskbaserade tillsynsperspektiv uppskattades och Finansinspektionen fick beröm för sitt deltagande i främjandet av det ekonomiska kunnandet. Uppskattat var också det tillsynsmeddelande där Finansinspektionen berättade om teman för kommande tematiska bedömningar och om sina inspektionsplaner.

Vid hörandet framfördes önskemål om att Finansinspektionen skulle ta i bruk en tillsynskalender specifikt för varje företag under tillsyn. Det ansågs att Finansinspektionen skickar uppgiftsbegäran till företag under tillsyn med relativt kort varsel, men att företagen under tillsyn får information om åtgärder som baserar sig på de insamlade uppgifterna med lång fördröjning. Det konstaterades att det är viktigt att främja en enhetlig tillsyn och att beakta nationella särdrag i EU-regleringen. Finansinspektionens kostnadseffektivitet uppmärksammades också. Deltagarna framförde önskemål om att Finansinspektionens svar på ställda frågor inte skulle påverkas av vem som behandlar frågan på Finansinspektionen och inte heller av vilket av företagen under tillsyn som är i kontakt med Finansinspektionen. Det konstaterades att det är viktigt att kraven och tolkningarna ska basera sig på regleringen. I fråga om beredning av regelverk önskades att företagen under tillsyn hörs i ett så tidigt skede som möjligt. De som hördes önskade att Finansinspektionen i likhet med andra myndigheter kunde öka sin kommunikation via sociala medier.

Finansinspektionens iakttagelser om responsen från hörandet

Finansinspektionen tog hänsyn till de kommentarer som framfördes under hörandet i sin verksamhet och speciellt i sin verksamhetsplanering. Utvecklingen av Finansinspektionens processer i digitala projekt prioriteras i utvecklingen av verksamhetsplaneringen för 2024. Ett av Finansinspektionens viktigaste mål är kostnadseffektivitet. Under 2024 kommer Finansinspektionen att upprätta en plan över hur arbetet som orsakas av den ökande regleringen kan skötas utan att öka de totala resurserna.

I Finansinspektionens strategi framhävs tillsynens förutsägbarhet. Under 2024 kommer tillsynens planmässighet och tillsynsåtgärdernas förutsägbarhet för företagen under tillsyn att utvecklas. Tillsynskalendern för kreditinstitut kommer att utvidgas till att också gälla annan tillsyn utöver ECB:s banktillsyn.

När det gäller uppgiftsbegäran till företagen under tillsyn fortsätter Finansinspektionen utvecklingen av tillsynens planmässighet och uppföljning så att det efter uppgiftsbegäran inte ska ta så lång tid tills företagen under tillsyn underrättas om resultaten av tillsynsåtgärderna.

De nuvarande målen för Finansinspektionens EU-påverkan motsvarar responsen från hörandet när det gäller påverkan på EU-nivå för en enhetlig tillsyn och utvecklingen av EU-regleringen för att beakta Finlands och de nordiska ländernas behov.

Ett jämlikt och objektivt bemötande av aktörer är ett mycket viktigt mål i Finansinspektionens verksamhet. Målet gäller Finansinspektionens samtliga tillsynsåtgärder samt dess svar och anvisningar. För att främja detta kommer Finansinspektionen att börja utveckla ett internt tolkningsregister för att säkerställa en enhetlig tillsynen och enhetliga tolkningar.

Sektorn har kommit med ett förslag om att höranden ordnas i ett tidigt skede av processen för upprättande av Finansinspektionens föreskrifter och anvisningar. För närvarande hörs sektorn skriftligen som ett led i processen. Tryggandet av en oberoende beredning och Finansinspektionens resurser talar för den nuvarande skriftliga processen. Höranden av företag under tillsyn om betydande ändringar i föreskrifter och anvisningar kan emellertid ordnas.

Vid hörandet framfördes önskemål om en ökning av Finansinspektionens kommunikation via sociala medier till konsumenterna (t.ex. investerare). Av de sociala mediekanalerna använder Finansinspektionen X (tidigare Twitter), LinkedIn, YouTube och Slide Share-tjänsten. Enligt sin kommunikationsstrategi satsar Finansinspektionen särskilt på LinkedIn. För att garantera en effektiv resursanvändning fördelar Finansinspektionen inte sin verksamhet på flera sociala mediekkanaler. Finansinspektionen delar information också på dessa kanaler och utvecklar sin verksamhet i dem utgående från uppföljningsdata. Finansinspektionens anställda kan använda sociala medier i ärenden som gäller deras eget arbete och ansvarsområde.

Bankfullmäktiges berättelse 2022

I sin berättelse för 2022 uppmanade bankfullmäktige Finansinspektionen att vidta följande åtgärder:

Fästa särskild uppmärksamhet vid effekten av uppgången i räntenivån på bankkundernas skuldbetalningsförmåga genom att beakta ökningen i hushållens skuldsättning och särskilt den ökade betydelsen av bostadsbolagslån.

Utvecklingen av hushållens skuldsättning och bostadsbolagslån följdes upp och bedömdes regelbundet som en del av den kvartalsvisa makrotillsynsberedningen. Trots den kraftiga uppgången i räntor och lånekostnader är hushållens skuldbetalningsförmåga fortsatt bra och antalet problemkrediter lågt. Hushållens skuldsättning i förhållande till inkomsterna vände ned under 2022 och nedgången fortsatte också i januari-september 2023 till följd av ökningen i disponibla nominella inkomster och minskningen i bolånestocken. Hushållens skuldsättning var under tredje kvartalet 2023 knappt 10 procentenheter lägre än vad den var som högst vid utgången av 2021.

Ökningen i bostadsbolagslån har under de senaste åren mattats av jämfört med toppåren, vilket har förklarats särskilt av konjunkturavmattningen inom bostadsbyggandet.

Nya begränsningar som stävjar hushållens skuldsättning trädde i kraft i juli 2023 för bostads- och bostadsbolagslån. Enligt lagreformen kan bostadsbolagslånen andel av nybyggen vara högst 60 % i förhållande till det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas. Därtill ställdes en maximal återbetalningstid på 30 år för bostadsbolagslån för nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de fem första åren efter att byggnaden blivit färdig. Också återbetalningstiden för bolån begränsades till 30 år. Finansinspektionen kommer att bedöma hur de nya begränsningarna följts under 2024.

Rekommendationen om den maximala skuldbetalningskvoten för bolånesökande som meddelats i juni 2022 trädde i kraft vid början av 2023. Finansinspektionen undersökte preliminärt i slutet av 2023 hur rekommendationen följts. En mer heltäckande bedömning av iakttagandet av rekommendationen under 2023 kommer att utarbetas i början av 2024.

I december 2023 återställde Finansinspektionen lånetaket, dvs. den maximala belåningsgraden, som gäller andra än förstagångsköpare av bostad, till grundnivån 90 %. Beslutet motiverades av en minskning av sårbarheterna i det finansiella systemet till följd av den faktiska och förutsedda nedgången i hushållens skuldsättning samt införandet av andra makrotillsynsverktyg som begränsar ökningen i hushållens skuldsättning. Den maximala belåningsgraden sänktes med fem procentenheter sommaren 2021 för att begränsa riskerna i anslutning till hushållens skuldsättning.

Finansinspektionen deltog i början av 2023 i finansministeriets arbetsgrupp som utredde hushållens ekonomiska läge. Arbetsgruppen föreslog i sin rapport, som gavs ut i april, bland annat att det skulle finnas behov av en juridiskt bindande maximal skuldbetalningskvot för hushåll i Finland.

Följa upp riskerna hos banker som är verksamma i Finland i en situation där utmaningarna i anslutning till likviditetsproblem har ökat i den globala banksektorn.

Finansinspektionen fäste under berättelseåret i sin tillsyn särskild uppmärksamhet vid de finländska bankernas kredit- och likviditetsrisker, som hade ökat på grund av den försämrade ekonomiska tillväxten och åtstramningen av finansieringsförhållandena. Inspektioner genomfördes på båda riskområdena och dessutom färdigställdes i mars 2023 en tematisk bedömning av kreditrisken som undersökte införandet av den nya definitionen av fallissemang hos banker under Finansinspektionens direkta tillsyn som använder schablonmetoden. Finansinspektionen utarbetade under berättelseåret också separata tematiska analyser av finländska bankers kredit- och likviditetsrisker. Europeiska bankmyndighetens (EBA), Europeiska centralbankens (ECB) och Finansinspektionens stresstester sommaren 2023 analyserade däremot konsekvenserna av en kraftig nedgång i omvärlden, som är osannolik men tänkbar, på de finländska bankernas resultatförmåga och kapitaltäckning.

Antalet problemkrediter och kreditförluster hos finländska banker är fortsatt måttligt och bland de lägsta i Europa trots den svagare omvärlden. Förändringarna i nedskrivningsstegen för krediter visar dock på tidiga tecken på en uppgång i finländska bankers kreditrisker. Krediter som till sin kreditrisk klassificerats som förhöjda ökade under 2023 särskilt inom fastighets- och byggsektorn samt inom bostadsbolagslån. De finländska bankernas kapitaltäckning som är starkare än genomsnittet ger emellertid skydd mot framtida kreditförluster. Utgående från EBA:s, ECB:s och Finansinspektionens stresstester tål den finländska banksektorn en till och med betydande omvärldsförsämring. Stresstesternas negativa makroekonomiska scenario var exceptionellt strängt den här gången.

Förutom kreditrisker ingick likviditetsrisker i banktillsynens tillsynsprioriteringar för 2023. De finländska bankernas likviditet och tillgång till upplåning följdes upp särskilt noggrant och mer frekvent under marknadsturbulensen våren 2023 då enskilda amerikanska och europeiska banker drabbades av likviditetsproblem. Trots omvärldsförsämringen och åtstramningen av finansieringsförhållandena är de finländska bankernas likviditetsläge och tillgång till upplåning fortsatt stabila. De finländska bankernas kortfristiga likviditet förbättrades under berättelseåret. Banksektorns inlåning från allmänheten är fortsatt relativt stabil och bankerna har också lyckats få lån såväl med som utan säkerhet på marknaden. Den historiskt snabba uppgången i räntorna har emellertid ökat kostnaderna för de inhemska bankernas marknadsupplåning.

Det kraftiga beroendet av marknadsupplåning och den kortfristigare upplåningen ökar finländska bankers sårbarhet för marknadsstörningar. Finansinspektionens likviditetsstresstester visar att de finländska bankernas likviditetsbuffertar kan vara otillräckliga både i en kraftig och plötslig och i en utdragen likviditetskris. Motsvarande sårbarheter identifierades också under Internationella valutafondens (IMF) utvärdering

inom ramen för Financial Sector Assessment Program (FSAP), då IMF rekommenderade finländska banker att stärka sina likviditetsbuffertar och höja den långfristiga marknadsupplåningens andel av upplåningen. I enlighet med IMF:s rekommendation kommer Finansinspektionen att fästa särskild uppmärksamhet vid tillfredsställande likviditetsreserver i framtida tillsynsåtgärder.

Skapa beredskap för tillsynen av snabblåneföretag genom tillräckliga resurser och metoder som lämpar sig för branschen.

Beredskap för överföring av tillsynsansvaret förelåg enligt projektplanen. Överföringen av tillsynsansvaret till Finansinspektionen skedde planenligt den 1 juli 2023.

En utredning av uppfyllandet av registreringskraven, förfaringssätt som gäller kundskydd och efterlevnaden av skyldigheterna enligt penningtvättslagen inleddes vid början av juli och kommer att slutföras Q2/2024. Den tematiska bedömningen av insolvensrisker inleds vid månadsskiftet augusti-september.

Säkerställa att tillsynen över bekämpningen av penningtvätt är tillräckligt effektiv och att eventuella problem åtgärdas och sanktionsprocesser inleds inom ramen för preskriptionstiderna.

Tillsynsstrategin för bekämpning av penningtvätt gavs ut 2023 och den kompletterar Finansinspektionens övergripande strategi. Finansinspektionen har enligt strategin planerat en riskbaserad tillsynscykel som säkerställer en tillräcklig tillsyn över bekämpningen av penningtvätt för alla företag under Finansinspektionens tillsyn. Enligt strategin inriktas tillsynsåtgärder till företag under tillsyn på olika sätt: inspektioner är inte den enda tillsynsåtgärden.

Särskild uppmärksamhet har fästs vid inspektionernas innehåll och omfattning samt en noggran förhandsplanering av dem, och målet är att genomföra tillräckligt omfattande inspektioner. Samtidigt har inspektionsgruppens kompetens utvecklats.

Tydliga mål har ställts upp för inspektionsgruppens verksamhet och gruppen har en egen ledare. Antalet inspektioner har varit målenligt under 2022–2023.

Det bör observeras att det målsatta antalet (5 inspektioner/glidande 12 månader) inspektioner av penningtvätt sätter funktionsförmågan på prov med de nuvarande resurserna. Det bör säkerställas att antalet inspektioner genomförs, också i händelse av ändringar i inspektionsplanerna eller personbyten i gruppen.

Säkerställa att efterlevnaden av sanktioner i finländska banker har ordnats på ett ändamålsenligt sätt.

De ändringar i penningtvättslagen genom vilka efterlevnadskontrollen av sanktioner överfördes till Finansinspektionen trädde i kraft den 31 mars 2023. Därefter började Finansinspektionen ta fram föreskrifter och anvisningar om sanktioner, som gavs ut den 22 december 2023. Föreskrifterna och anvisningarna träder i kraft den 1 mars 2024, då alla företag under tillsyn omfattas av enhetliga krav på efterlevnad av sanktioner.

Efterlevnaden av sanktioner har beaktats i tillsynen, och ingår bland annat som ett tema i de samlade tillsynsbedömningarna samt i tillstånds- och registreringsprocesserna för nya företag under tillsyn.

Finansinspektionen har aktivt samarbetat med andra myndigheter som ansvarar för efterlevnadskontrollen av sanktioner och utbytt information om konkreta tillsynsobservationer samt intensifierat samarbetet med bland annat utrikesministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, utskökningsmyndigheterna och skyddspolisens.

Säkerställa med tillgängliga metoder för egen del att de grundläggande banktjänsterna tryggas och att de kunder som inte använder digitala tjänster kan sköta sina bankärenden med måttliga kostnader.

Utredningen över grundläggande banktjänster från 2022 publicerades i juli 2023. Finansinspektionen bedömde att kundernas rätt till grundläggande banktjänster enligt lagen överlag tillgodosågs på ett adekvat sätt under 2022.

Tyngdpunkten i utbudet av tjänster ligger emellertid på bankernas digitala servicekanaler och andra tjänster som tillhandahålls i distanskanaler och dessa är för största delen av bankkunderna de främsta servicekanalerna för skötseln av dagliga bankärenden.

Trots digitaliseringen av betalningar har kontanter fortfarande en viktig roll i samhället. I sin bedömning ansåg Finansinspektionen att det är viktigt att bankerna sörjer för tillgången till kontanttjänster i hela landet. När det gäller de priser som debiteras för de grundläggande banktjänsterna fäste Finansinspektionen bankernas uppmärksamhet vid kravet på en rimlig prissättning och uppmanade särskilt de banker som tar ut högre priser att själva ompröva prissättningens nivå och motiveringarna till den.

I sina slutsatser från utredningen fäste Finansinspektionen bankernas uppmärksamhet vid bland annat behovet att säkerställa rimligt prissatta ärendehanteringsmöjligheter för kunder som inte använder digitala tjänster och förbättra tillgången till personlig kundservice samt vikten av de digitala servicekanalernas tillgänglighet och tillgången till stöd i användningen av digitala tjänster.

Finansministeriet har inlett en kartläggning av behoven av en ändring av lagstiftningen om grundläggande banktjänster som ett led i en mer omfattande bedömning av behoven av revidering av kreditinstitutslagen. I samband med utredningsarbetet har olika intressentgrupper möjlighet att föra fram synpunkter utbud och prissättning av grundläggande banktjänster samt behoven av utveckling av lagstiftningen.

Finansinspektionen välkomnar bedömningen av behoven av ändring av lagstiftningen om grundläggande banktjänster. Det är viktigt att granska lagstiftningens nuläge och ändringsbehov särskilt utifrån det perspektivet att regleringen tryggar utbudet av grundläggande banktjänster till rimligt pris i hela landet också i situationer där det marknadsbaserade tjänsteutbudet inte räcker till för att tillgodose kundernas behov.

Bedömning av förändringar i tillsynen samt tillsynsavgifter 2024

Bedömning av förändringar i tillsynen

Till de betydande förändringarna i tillsynen under 2024 hör tillsynen av informations-skyldigheterna inom hållbar finansiering och tillsynen av aktörer i enlighet med förordningen om kryptotillgångar. Inga andra betydande förändringar i tillsynen förväntas för 2024, även om osäkerheten i den finansiella omvärlden på grund av den ekonomiska och geopolitiska osäkerheten fortfarande är exceptionellt kraftig. I tillsynen har man berett sig för svagare utvecklingsförlopp än väntat, även om företagen under tillsyn tills vidare har en god kapitaltäckning, solvens och likviditet. Tillsynen baserar sig på en modell som anpassar sig efter omvärldsförändringarna, även om den planeras både på årsnivå och på längre sikt. Tillsynsmyndigheten har förmåga att ändra sina planer när situationen förändras, såsom tidigare på grund av Rysslands anfallskrig och coronapandemin.

Finansinspektionens uppgifter förväntas bli alltmer omfattande under de närmaste åren på grund av den nya regleringen. Under 2024 kommer Finansinspektionen att utarbeta en plan för hur tillsynsarbetet på grund den växande regleringen kan skötas utan ökning av de totala resurserna.

Uppskattning av avgiftsinkomster

Tillsynsavgifterna uppgår 2024 till ca 40,1 miljoner euro, vilket är ca 1,3 % mindre än 2023. Behovet av tillsynsavgifter påverkas av ökningen i utgiftsbudgeten för 2024 med ca 3 % och ökningen i överskottet från året innan med ca 67 %. De mest betydande förändringarna i totalbudgeten jämfört med året innan är ökningen i IT-utgifter och personalutgifter.

Företag under tillsyn enligt förordningen om kryptotillgångar blir under 2024 en ny grupp som är skyldig att betala tillsynsavgifter. Det totala beloppet av de för maximala tillsynsavgifterna för den nya avgiftsgruppen uppskattas till ca 0,2 miljoner euro. Dessutom är vissa tillhandahållare och förmedlare av konsumtionskrediter tillsynsavgiftsskyldiga för hela 2024 då tillsynsavgiften 2023 kunde tas ut hos dessa aktörer enligt tillsynsavgiftslagen endast för perioden 1.7–1.8.2023.

Antalet företag under tillsyn ökar något under 2024 då Finansinspektionen tar över tillsynen av företag under tillsyn enligt förordningen om kryptotillgångar. För närvarande finns det 12 registrerade tillhandahållare av virtuella valutor i Finland.

Riksdagen godkände en ändring av tillsynsavgiftslagen som trädde i kraft den 1 januari 2024. Det maximala beloppet av tillsynsavgifter enligt tillsynsavgiftslagen steg från nuvarande ca 44 miljoner euro till 49 miljoner euro. Målet med höjningen är att säkerställa en tillräcklig finansiering för Finansinspektionen på medellång sikt. Ökningen av det maximala beloppet höjer inte direkt tillsynsavgifterna utan den tillsynsavgift som tas ut av företagen under tillsyn bestäms enligt Finansinspektionens budget som fastställs årligen.